

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 249: Forslag til lov om en børneombudsmand.

Af Bruno Jerup (EL) og Søren Søndergaard (EL). (Fremsat 24/4 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Det er jo ikke første gang, Folketinget behandler et forslag om en børneombudsmand. I foråret 1995 behandlede vi således et forslag, der var næsten magen til lovforslag nr. L 249, som vi altså nu er i gang med at behandle, og jeg kan nu som dengang erklære mig enig i de overordnede tanker bag forslaget, som er udtryk for et ønske om at styrke børns rettigheder og sikre, at børns interesser tilgodeses i samfundsudviklingen, og at børn har mulighed for at få råd og vejledning.

Men jeg er ikke enig i, at der her og nu er behov for en børneombudsmandsinstitution til at varetage de opgaver, for vi nedsatte jo den 1. juli 1994 et børneråd til at varetage netop de funktioner, der bliver beskrevet som begrundelsen for forslaget her, og Børnerådet har nu virket i omkring 3 år, og vi har faktisk set, at det har været i stand til at rejse en lang række spørgsmål vedrørende børns forhold og har været med til at præge udviklingen på flere forskellige punkter. Så jeg synes, det var et godt skridt, der blev taget, da vi satte Børnerådet i gang som et forsøg.

Det er rigtigt, at Børnerådet ikke har kunnet behandle konkrete klagesager, for sådanne sager skal behandles i det almindelige klagesystem, men rådet kan med udgangspunkt i konkrete henvendelser tage generelle spørgsmål op til behandling, og den evalueringsrapport om Børnerådet, som netop er blevet offentliggjort, peger da heller ikke på, at der generelt er beklag-

elser over, at Børnerådet ikke har haft mulighed for at behandle enkeltstager. Og holdningen er den, at det stadig væk er ombudsmandsinstitutionen, der skal varetage den opgave, og mulighederne for dét er jo netop blevet forbedret i og med, at Ombudsmandens kompetenceområde er blevet udvidet, så det også omfatter kommuners og institutioners sagsbehandling.

Jeg mener derfor ikke, at der er brug for en børneombudsmandsinstitution, men jeg synes, der er al mulig grund til fortsat at have et børneråd, og det er da også baggrunden for, at Børnerådet er indarbejdet i det forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, som jo netop bliver anden- og tredjebehandlet her i Folketinget i denne uge.

Det er hensigten at gøre Børnerådet permanent og gøre det til et uafhængigt og bredt sammensat organ, der skal følge og synliggøre udviklingen i børns opvækstvilkår, tale børns sag i den offentlige debat og være rådgivende over for Folketinget, ministrene og de centrale myndigheder med henblik på at sikre, at børns rettigheder, behov og interesser tilgodeses i samfundets planlægning.

Samtidig vil jeg sige, at jeg i forbindelse med udformningen af de nærmere retningslinjer for et permanentgjort børneråd med udgangspunkt i evalueringsrapporten vil se på, om der skal ske ændringer i rådets sammensætning og kommissorium, ligesom jeg vil vurdere, om rådet skal have særlige opgaver i relation til FN's konvention om barnets rettigheder.

På den baggrund kan regeringen ikke støtte forslaget om en børneombudsmand, som ifølge forslaget skal varetage en lang række af de samme opgaver, som Børnerådet på udmærket vis har varetaget og fortsat kan varetage.

Peder Sass (S):

Lad mig indledningsvis sige, at Socialdemokratiet ikke kan støtte lovforslaget – ikke fordi vi ikke sympatiserer med indholdet i forslaget, men fordi vi mener, at ønsket om at styrke børns rettigheder og sikre, at børns interesser tilgodeses i samfundsudviklingen, og at børn har mulighed for at få råd og vejledning, bl.a. i forhold til de offentlige myndigheder, fortsat skal varetages af det børneråd, som blev nedsat i 1994, idet Børnerådet jo har til opgave at fremme børns interesser, medindflydelse og rettigheder i samfundet.

Som bekendt udløber Børnerådets 5-årige forsøgsperiode denne sommer, og jeg har kun

lige nået at skimme den evalueringsrapport, som lige er udkommet, men det er min opfattelse, at det er lykkedes for Børnerådet at blive meget synligt i sit arbejde for at forbedre børns vilkår. Og som ministeren sagde, har rådet fremført stærke argumenter, som har haft indflydelse på bl.a. lovforslaget om afskaffelse af revselsesretten og indholdet i den nye filmlov, f.eks. med hensyn til ledsagerordningen. Og vi har i Socialdemokratiet fundet, at arbejdet i Børnerådet med dets tilknyttede børnepaneler har vist sin berettigelse, og vi kan derfor støtte ministeren i at gøre Børnerådet permanent.

Nu er det jo ikke første gang, vi diskuterer et forslag om en børneombudsmand her i Folketingssalen, og heller ikke første gang i denne valgperiode. Vi havde således et lovforslag med næsten samme ordlyd til behandling i marts 1995. Og Enhedslisten vil nok ligesom dengang fortælle, at Socialdemokratiet flere gange igennem 1980'erne fremkom med forslag om oprettelse af en børneombudsmandsinstitution, og spørge, hvorfor vi ikke kan støtte dette forslag mere, efter at vi er kommet i regering.

Lad mig derfor gentage, at det er Socialdemokratiets helt klare opfattelse, at lovforslag nr. L 228, forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, vil gøre Børnerådet til et permanent organ, og at de synspunkter, som Socialdemokratiet i de tidligere forslag har haft fremme på dette område, vil blive tilgodeset gennem denne permanentgørelse af Børnerådet. Mig bekendt er det i øvrigt et lovforslag, som med få undtagelser også har fået Enhedslistens støtte.

Børnerådet vil således fortsat tale børnenes sag i den offentlige debat og være rådgivende over for Folketinget og andre myndigheder og derved medvirke til at sikre børns rettigheder, behov og interesser.

Børnerådet varetager som sagt de yngste samfundsborgeres interesser, og i det sidste nyhedsbrev fra Børnerådet står der faktisk: »Bortset fra, at Børnerådet ikke kan fungere som ombud, er der ingen begrænsninger i de typer af problemstillinger, rådet kan arbejde med.«

Det er altså primært i Børnerådet, alle forhold om børn tilgodeses, mener vi i Socialdemokratiet, og Børnerådet både kan og vil langt hen ad vejen varetage de opgaver, som er indeholdt i Enhedslistens lovforslag, samt mange andre opgaver. Og de opgaver, som Børnerådet ikke kan varetage, mener vi i Socialdemokratiet hører ind under Folketingets ombudsmandsin-

stitution, som ved den seneste lovrevision fik udvidet sin kompetence til også at omfatte kommuners og institutioners sagsbehandling.

Derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte lovforslaget.

Erik Jacobsen (V):

Da Venstres ordfører desværre ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hans vegne fremføre følgende:

Venstre er ligesom forslagsstillerne til dette lovforslag optaget af børns vilkår og opvækst, men efter Venstres opfattelse er der i det lovforslag om social service, som Folketinget vedtager i denne uge, en lang række gode tiltag, bl.a. med hensyn til kvaliteten af og indholdet i dagtilbudene for børn og unge, hvor der lægges op til en lokalt forankret beslutning om indholdet af og kvaliteten i de tilbud, der gives.

Herudover bliver Børnerådet fremover lovfæstet, og Børnerådet har altså mulighed for at komme med initiativer med henblik på at forbedre børns vilkår.

En egentlig forbedring af børns vilkår kan kun skabes, hvis børns samvær med forældrene fylder mere i børnenes hverdag; det er efter Venstres opfattelse det rigtige sted at sætte ind. Endelig kunne det være rimeligt at se på, om ikke børn skulle være repræsenteret i de sammenhænge, hvor børns vilkår drøftes.

Forslaget her fra Enhedslisten kan Venstre ikke støtte.

Brian Mikkelsen (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Karen Højte Jensen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Vi er i Det Konservative Folkeparti meget optaget af børns vilkår og også af at sikre dem en fornuftig retsstilling. Men vi vil fra konservativ side afvise forslaget med henvisning til, at med lov om retssikkerhed og administration gøres Børnerådet permanent. Rådet skal arbejde for at sikre børns rettigheder samt informere og rådgive om børns forhold i samfundet. Efter vores opfattelse dækker rådets arbejde alle de ønsker, vi har for nærværende.

Villy Søvnald (SF):

Enhedslistens forslag om at indføre en børneombudsinstitution er et godt forslag på den måde, at det er et gammelt SF-forslag. Siden vi rejste forslaget, er der som bekendt etableret et

Børneråd, nemlig i juli 1994. Det er netop blevet evalueret i rapporten »Evaluering af Børnerådet« her i maj 1997.

Jeg skal derfor sige, at vi hellere vil arbejde på at bevare og forstærke Børnerådet, end vi vil lave en ny juridisk status for det arbejde, der foregår. Det er vores opfattelse, at Børnerådet har lavet et godt stykke arbejde, og derfor synes vi, det var et muligt kompromis at udvide Børnerådets nuværende beføjelser med nogle af de beføjelser, der ligger i forslaget fra Enhedslisten.

Hvis man kigger på resultaterne, og det er dog lidt interessant, i stedet for at kigge på en formel konstruktion, så synes jeg, at Børnerådet har opnået ganske meget.

Børnerådet har stået for den kampagne, der hed »Nej til bank, børn er også en slags mennesker«. Som bekendt vedtager Folketinget i morgen et forslag, der siger nej til revselse.

Det andet tema, som Børnerådet har rejst med vægt, er det tema, der hedder børn og fortrolighed, det at have nogen at betro sig til. Det lykkes desværre ikke godt nok, fordi nogle gik i ideologi på spørgsmålet. Det synes jeg var ærgerligt, for vi har nogle børn, der ikke har nok voksne at betro sig til, og jeg håber, at vi på et tidspunkt kan vende tilbage til den diskussion under en mindre ideologisk og mere praktisk ramme, der hedder: Hvad skal de børn gøre, der ikke har en voksen, der er tæt på, at betro sig til? Det synes jeg nogle af dem, der afviste spørgsmålet på grund af ideologi, ikke fik svaret på.

Det tredje tema, Børnerådet har rejst, er børn og demokrati. Jeg tror, det er et fantastisk vigtigt tema. Jeg synes, det er vigtigt at opfordre det sted, hvor hovedparten af børnearbejdet ligger, nemlig i kommunerne, til at turde gå videre med at inddrage børn i demokratiet. Vi diskuterede ældreråd og klageråd under det foregående punkt på dagsordenen, og der er noget tankevækkende ved, at mens vi har taget vare om demokratiet for alle ældre i samfundet, har vi stort set været uoptaget af børns forhold til demokratiet. Det er så endnu mere tankevækkende, som at børn jo skal til at overtage demokratiet, mens de ældre har haft med det at gøre.

Det fjerde tema, som de har rejst i Børnerådet, har været om de svære skilsmissegager, forældremyndighedssager. Det var jo som bekendt sådan, at en del af det finanslovforlig, som SF lavede med regeringen, netop gik på at afsætte ekstra midler til det her område. Det er ikke sikkert, at det, vi fik lavet, er godt nok, men vi fik i hvert fald startet på det.

Et femte tema, der er rejst, er forældrenes mulighed for at være sammen med børn, dvs. mere tid. I øvrigt sagde Venstres ordfører, at også Venstre synes, det er et vigtigt tema, og netop på den baggrund må det undre, at det samme parti har været med til at forringe de orlovsordninger, der gav mulighed for mere tid. Jeg tror, det er helt afgørende for småbørnsfamilierne at lave konstruktioner, der sikrer mere tid mellem forældre og børn, så heller ikke dér er vi færdige lovgivningsmæssigt.

Et sjette område, hvor Børnerådet har haft betydning, har været i forhold til diskussionen om filmcensur. Dér lykkedes det faktisk at få moderniseret den på den måde, at der stadig er en beskyttelse af børn i forhold til, hvad de kan udsættes for. Også dér synes jeg, Børnerådet spillede en god rolle.

Det, der så til slut er overvejelsen for mit vedkommende, er: På hvilke områder har vi så brug for at prøve at overveje Børnerådets fremtid? Jeg kan i hvert fald se tre:

Det ene er, at Børnerådet skal sikres permanentgørelse, dvs. ikke være afhængig af bevilingsgoodwill. Det tror jeg ikke bliver så svært at klare. Det er lidt afgørende, at den instans, der i nogle sammenhænge står for kritikken, ikke skal være økonomisk afhængig af dem, de kritiserer. Så vi har brug for, at det reelt permanentgøres.

Det andet er, at Børnerådet i højere grad skal sikres høringsret og indsigtsret i forslag, der behandles. Det vil vi også arbejde for i den kommende tid.

Det tredje, jeg vil nævne, er, at Børnerådet skal sikres politisk og administrativ frihed af det centrale politiske system og embedsmandssystemet, altså større autonomi. Jeg tror altid, at der for nogle, der bor til leje et bestemt sted og er benævnt regeringens Børneudvalg, vil være en eller anden grad af loyalitet, som ikke er ønskelig, netop fordi det er friheden, der er ønskelig, herunder også friheden til at kritisere det sted, hvor man bor til leje.

Jeg synes til gengæld, at det er vigtigt, også når man kigger på resultaterne, at fastholde, at Børnerådet får lov til at være et politisk inspirerende organ og ikke et egentligt forvaltningsorgan.

Så vi vil støtte, at Børnerådet får lov at fortsætte. Vi synes, Enhedslistens forslag er en god ramme, hvorunder vi kan diskutere, hvordan man sikrer det en større autonomi og sikkerhed.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil da starte med at sige, at jeg hørte hr. Villy Søvnalds indlæg som en støtte i det væsentlige til Enhedslistens lovforslag.

Og så vil jeg bare lige bemærke, at det nu er anden gang i dag, at hr. Villy Søvnald har en erindringsforskydning, idet Enhedslisten er de første, som på dansk grund har fremsat lovforslag om en børneombudsmand. Det blev første gang behandlet i marts 1995, og det her er en videreredigering af det forslag. Før den tid har der tilbage i 1987 været fremsat beslutningsforslag af VS. Det er muligt, at jeg skal forstå hr. Villy Søvnalds bemærkning som, at han havde ønsket, at det var ham, der havde fremsat det her forslag, men det er nok også det nærmeste, SF er kommet.

Dorit Myltoft (RV):

For Det Radikale Venstre er det meget vigtigt at holde fast i, at der kun findes én ombudsmand, nemlig Folketingets. Vi har accepteret, at vi har en forbrugerombudsmand, men principielt bør der kun være Folketingets med de beføjelser, der er tillagt dette hverv.

Hvad angår de spørgsmål, som en eventuel børneombudsmand kunne tillægges, vil jeg nævne, at efter den nye lov om retssikkerhed og administration på det sociale område bliver Børnerådet gjort permanent – sådan som det også er sagt af andre i dag – og mange af Børnerådets opgaver svarer til det, som er nævnt i dette lovforslag. Desuden vil det, at Børnerådet bliver gjort permanent, naturligvis betyde, at opgaverne vil blive gennemdrøftet af partierne herinde.

Dernæst har Folketingets Ombudsmand fået udvidet sine beføjelser til det kommunale område, og derved vil mange af de sager, der vedrører børn, komme under Ombudsmandens hverv.

Det Radikale Venstre kan heller ikke i dette år støtte lovforslaget.

Tom Behnke (FP):

Det er jo rigtigt, som det er blevet sagt, at børns vilkår er noget, som optager alle partier i Folketinget. Der er ikke nogen, der kan tage patent på, hvem der vil gøre mest for børnenes vilkår. Vi har hver vores anskuelse af, hvad der er bedst, og hvordan vi bedst varetager børnenes vilkår, men alle er naturligvis interesseret i, at de, der skal overtage vores samfund og føre det

videre, får de bedst mulige vilkår og den bedst mulige opvækst.

Når vi taler om ombudsmænd, er det vel et faktum, at der i Danmark, når vi taler om børn, er rundt regnet en million ombudsmænd, nemlig forældrene til børnene. Forældrene er alt andet lige børnenes ombudsmænd. Det er forældrene, der skal varetage børnenes interesser. Det er forældrene, der står for opdragelsen og skal sørge for, at børnene får en god opvækst.

Så på den måde har Enhedslisten ikke kun én børneombudsmand, men rundt regnet en million, og det må vel være tilfredsstillende.

Hvis forældrene i ganske sjældne tilfælde ikke kan eller vil varetage opgaven som forældre, er det Fremskridtspartiets opfattelse, at vi allerede i dag har et meget finmasket system, som sørger for at få samlet dem op – både i offentligt og privat regi, for der er en række frivillige hjælpeorganisationer, som også gør sig gældende på dette område. Det synes jeg vi skylder dem en stor tak for.

En børneombudsmand vil efter vores opfattelse være en overflødig og bureaukratisk overbygning, som vil flytte ansvaret derfra, hvor det reelt bør være, og hen til et andet sted. Det er ikke hensigtsmæssigt, og Fremskridtspartiet kan derfor ikke støtte forslaget.

Men jeg synes alligevel, når nu jeg er heroppe, at jeg vil komme med en kommentar til hr. Villy Søvnald, for hr. Villy Søvnald sagde noget, som egentlig var ganske interessant.

Hr. Søvnald sagde, at når vi taler om de ældre mennesker, har vi faktisk et godt, gennearbejdet system, som sørger for at tage hånd om alle de ældre. Dette til trods for, at de ældre faktisk har været igennem et langt samfundsliv, hvor de ligesom har fået mulighed for at sætte sig ind i, hvordan tingene skal være; det har børnene til gengæld ikke.

Se, det synes jeg er værd at dvæle et øjeblik ved, for hvordan er situationen egentlig i Danmark? Jo, det er en situation, som fra mange lande bliver kritiseret, fordi vi i Danmark har lavet et system, hvor vi overlader vores forældre til det offentlige, når de bliver gamle nok, for vi har ikke tid til at tage os af vores egne forældre.

Hr. Villy Søvnald førte sin sætning videre og lagde det over til, at han egentlig syntes, at børnene skulle have de samme muligheder som de ældre. Men se, konsekvensen af det bliver meget vel, at vi får det samme system for børnene, som vi i dag har for de ældre, hvor det slet ikke er forældrene, der er forældre, men det offentlige,

som går ind og tager forældreopgaven. Og det synes jeg vil være utrolig synd.

Vi ved godt, at vi ikke kan spole tiden tilbage på ældreområdet og sige: I de gode gamle dage tog man sig af sine forældre, også når de blev gamle. Det er nok en umulig opgave. Vi kan godt prøve, men jeg tror, det er en umulig opgave. Men én ting er helt sikker: Jeg synes ikke, at vi på børneområdet skal gøre den samme fejl, som vi gjorde på ældreområdet, nemlig at overlade børnene til det offentlige. Det er forældrenes ansvar, og det skal blive ved med at være forældrenes ansvar.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg tror, at hr. Tom Behnke så ganske misforstod min pointe. Den drejede sig ikke om, hvem der skal tage sig af hvem hvornår, men om demokrati og demokratisk dannelse.

Det, som jeg synes er værd at overveje, er, at det er børnene, de unge, der skal drive demokratiet videre, og derfor er det helt afgørende, at de får nogle demokratierfaringer, der er solide.

Jeg har selv i min tid som socialudvalgsformand været med til at lave det store demokrati-eksperiment, hvor vi et års tid prøvede at diskutere med børnene og de unge, og vi fik fantastisk meget ud af det. De var meget optaget af nogle temaer, som vi havde problemer med, nemlig vold, misbrug, racisme og problemer med de kammerater, det gik skidt.

Jeg synes, at det er en oplagt mulighed til at tage imod en fremstrakt hånd fra de unge og at invitere dem med til selv at være med til at klare nogle af de problemer, som vi som samfund har problemer med.

Det er det, der var mit ærinde, og ikke, at vi skulle lave en anden fordeling af ansvaret mellem forældre og det offentlige.

Arne Melchior (CD):

Jeg er også stand in for vores egentlige ordfører og skal derfor kort oplyse, at CD må afvise det her foreliggende forslag. Og jeg kan gøre det med henvisning til de begrundelser, som ministeren har givet, og som også andre ordførere, som har afvist forslaget, har været inde på.

Selvfølgelig er det i princippet dejligt at have en instans, som har arbejdskraft nok, som har myndighed nok til at kunne gøre noget ved mange slags sager. CD arbejder for tiden med tanken om en handicapombudsmand, og så kan man selvfølgelig spørge, hvorfor vi går ind for

det, hvis vi ikke går ind for en børneombudsmand.

Årsagen er den, at på handicapområdet gør samfundet en mængde forsyndelser. Selv offentlig myndighed, stat, amter og kommuner, styrelser osv. retter sig ikke efter de regler, der foreligger. Handicappede er i vid udstrækning en ringere stillet og trængt gruppe, som – om jeg så må sige – fortjener et ligestillingsråd, en ligebehandling.

Og da det trods mange, mange års påpegning heraf ikke er blevet opnået, ja, så skal der nok en sådan institution til. Børnene skal der selvfølgelig også passes godt på, men der foreligger efter vor opfattelse ikke en lignende situation som med de handicappede, hvor de eksisterende regelsæt bestandig overtrædes.

Vist sker der da mange fejl – det gør der jo i de fleste hjem – med hensyn til den i det enkelte tilfælde helt korrekte behandling af børn. Men så er det menneskelig svaghed, det er ikke direkte, jeg vil næsten sige organiseret undladelse, fordi noget koster, at man så ikke yder børnene retfærdighed. Derfor ser de to ting altså forskellige ud, og vi mener, at det vil være unødvendigt og næsten overadministrerende at støtte tanken, som er forelagt i dette forslag.

Pia Kjærsgaard (DF):

Heller ikke Dansk Folkeparti tror, at der er et eneste parti, som kunne modsætte sig, at børn og unge i dagens samfund har de allerallerbedste vilkår. Men lad det være sagt fra start: Det her forslag er bare for meget, som det hedder på nudansk. Dansk Folkeparti kan ikke støtte forslaget.

Børn og unge skal have det rigtig godt, og det er vigtigt for samfundet, at børn føler tryghed, opmærksomhed og kærlighed, for at de kan blive glade og tilfredse med tilværelsen og derved på et senere tidspunkt gode samfundsborgere på mange forskellige måder.

Børn bør have langt, langt mere tid og samvær med forældrene, og Folketinget bør faktisk tage en grundig diskussion om, hvordan vi gør det. Børnene skal have meget mere tid, meget mere samvær, og det gør man naturligvis ved at støtte børnefamilierne, sådan så de stakkels børnefamilier i mange tilfælde ikke behøver at arbejde så aldeles hårdt for at tjene de mange penge, der skal til at klare dagen og vejen.

Det er skruen uden ende: Jo flere udgifter, jo flere skatter og jo flere byrder, samfundet, Folketinget pålægger børnefamilierne, jo sværere

bliver det at få mere tid sammen med børnene, for pengene skal jo tjenes ind. Det er et paradoks, at de partier, som støtter det her forslag, mange gange er dem, der går forrest i kampen – havde jeg nær sagt – for at pålægge samfundet flest mulige udgifter. Det synes jeg man bør tænke lidt mere over, hver gang man stemmer for et udgiftskrævende forslag, som betyder forhøjede skatter og afgifter og dermed mere knoklen rundt omkring for de hårdt plagede skatteydere og dermed børnefamilierne for at kunne tjene de penge.

Det, der er behov for, er i allerhøjeste grad mere tid for børn og forældre til at være sammen. Dermed er der mange konflikter, som kan blive løst på et meget, meget tidligt tidspunkt, og Dansk Folkeparti mener, at samfundet virkelig burde værdsætte, at der bliver mere tid mellem børn og forældre, og ikke alle de her mere eller mindre kunstige foranstaltninger.

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Bruno Jerup.

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil starte med at takke for indlæggene. Og så vil jeg komme med ros til det nuværende Børneråd. Det er – det har flere af de andre ordførere også været inde på – på trods af de måske ikke alt for gode betingelser, der har været, lykkedes at sammensætte Børnerådet af nogle personer, som i høj grad har fungeret som ildsjæle, og som har formået at skabe debat om det her område på en god måde, og som også har formået at tage en lang række sager op.

Hvis man ser på den evalueringsrapport, som ligger, så viser den jo, at de har været rundt omkring en lang række emner, også emner, som vi alle sammen har haft på vores politiske bord i forskellige sammenhænge. Derfor kunne man jo godt forestille sig, at det, der ville ske, var, at Folketinget på grundlag af den evalueringsrapport, som ligger, tog en politisk debat om, hvordan Børnerådet skulle udvikles. Hvilke politiske kompetencer skal det have? Hvilke aktionsmuligheder skal det have? Det kunne vi gøre på grundlag af bl.a. nogle af de problemstillinger, som rejses i evalueringsrapporten.

Det eneste, det er blevet til, er, at man i forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, L 228, i § 88 har føjet ind, at nu skal Børnerådet permanentgøres. Det er i sig selv en udmærket ting. Det kan man ikke kritisere, men det er sådan set sket på et tidspunkt,

før evalueringsrapporten lå der, og det vil sige, at det ikke er noget, som er sket på grundlag af en politisk vurdering af, hvordan man ønsker, at Børnerådet videre skal fungere. Det er alene sket på grundlag af en fornemmelse af, at man nok hellere må fortsætte Børnerådet, fordi det nu går så godt.

Vi har tidligere, og det har også været nævnt allerede, i 1995 behandlet et forslag fra Enhedslisten om oprettelsen af en børneombudsmand, og nogle af kritikpunkterne fra dengang har vi forsøgt at tage hensyn til eller indregne i vores forslag, og vi har ændret en lille smule på nogle af aktionsområderne for institutionen.

Ud over det var et af kritikpunkterne, at man lige havde sat et forsøg i gang med et Børneråd, og derfor syntes flere partier, at man ikke kunne gå ind og behandle forslaget på daværende tidspunkt, fordi Børnerådet måtte have en chance og prøve sig af.

Det er lige præcis det, der er sket nu. De har arbejdet i 3 år, og der er kommet en evalueringsrapport. Den 1. juli i år er forsøget slut, og derfor står man så med et problem, og det er, at den lov, som bliver vedtaget, faktisk ikke gælder fra den 1. juli 1997. Men jeg vil tro, at regeringen uden problemer uden om alting og uden om lovgivningen alligevel kan lave en forlængelse af Børnerådets funktionsperiode, hvis det er det, de ønsker. Det går jeg næsten ud fra at man gør, når man nu har sat det ind i L 228.

Vi synes sådan set, det var rimeligt, at man gik videre end blot til at lave en enkelt paragraf i administrationsloven om, at Børnerådet skal gøres permanent, og at man lavede en egentlig lovgivning for en selvstændig institution, som vi forestillede os skulle placeres som institution under Statsministeriet på lige fod med Ligestillingsrådet og Folketingets Ombudsmand.

Så kan man selvfølgelig diskutere, om navnet er vildledende. Man kan se, hvis man kigger rundt omkring i verden, at der i dag findes ca. 20 lande, som har indført børneombudsmandslignende institutioner. Nogle steder bruger man ordet ombudsmand, og andre steder gør man ikke. Det, der er det interessante, og det er også det, der er det vigtige for os, er ikke nødvendigvis ordet – selv om vi synes, det er et godt ord, og jeg tror, det vil være letforståeligt – men det er indholdet. Det er, hvilken kompetence og hvilke redskaber den pågældende ombudsmand eller børneråd har, hvis man nu skal bruge det ord.

Derfor synes jeg også, det er positivt at høre både fra socialministeren og regeringspartierne, som jo støtter op bag ministeren, at man faktisk har til hensigt at tage udgangspunkt i nogle af de anbefalinger, der foreligger, og prøve at lave et grundlag for Børnerådets arbejde, ligesom man vil prøve at inkorporere nogle ting fra evalueringsrapporten. Og jeg hørte også ministerens udsagn sådan, at man reelt inkorporerer en del af de elementer, der ligger i Enhedslistens lovforslag. Det synes vi sådan set er positivt.

Men vi kunne nu alligevel godt ønske os, at området blev gjort til genstand for mere politiske overvejelser om Børnerådets funktion. En af mulighederne kunne være, at man vurderede: Er det ikke rimeligt at fastlægge f.eks., at Børnerådet eller vores børneombudsmand har en høringsret? I dag er det reelt sådan, at Børnerådet normalt bliver hørt, men er det ikke en god idé at lægge fast som en lovfæstet ting?

Et andet element kunne være: Er det ikke rimeligt, at Børnerådet har mulighed for at gå ind på et barns eller måske en gruppe af børns side i en konkret sagsbehandling, hvis det er sådan, at der er en konflikt? Det kan være i en institution, det kan være på en skole, det kan være andre steder. Ville det ikke være rimeligt, at man havde en mulighed for at gå ind som en part sammen med børnene?

Og sådan en række overvejelser, som ligger i evalueringsrapporten, og som selvfølgelig ligger i vores forslag om en børneombudsmand, synes vi man burde gå ind og få indskrevet i en lov, men om ikke andet kunne man lave det som en samlet instruks for Børnerådets virksomhed.

Det er tydeligt – det var det sidste gang, og det er det også nu – at der ikke er et flertal for et lovforslag præcis i den konstruktion, som vi har lavet, selv om vores forslag i høj grad ligger meget tæt op ad de love, som man har i Norge og Sverige og omkringliggende lande. Vi har i høj grad ladet os inspirere af dem, men jeg kan forstå, at det er man ikke interesseret i.

Jeg tror, at det kun er et spørgsmål om tid, inden en langt større kreds af de lande, vi normalt sammenligner os med inden for FN-systemet, vil begynde at udvikle sådanne ombudsmandslignende systemer for børn og unge, som jo i virkeligheden er en meget stor gruppe af borgere i Danmark. Ca. en million mennesker under 18 år har reelt et meget, skal vi sige spinkelt retssystem, og de har ikke mulighed for på samme måde som andre at bruge nogle organer.

Vi vil selvfølgelig trods alt gerne takke ministeren og dermed selvfølgelig også regeringspartierne for, at de har tænkt sig at overveje de her ting politisk.

Jeg forstod også fru Dorit Myltoft på den måde, at det, at man lagde det ind i lovteksten i L 228, også skulle forstås sådan, at man skulle lave en egentlig politisk vurdering af, hvad Børnerådet skulle arbejde med. Det er umiddelbart svært at se ud fra lovteksten, at det er det, der skulle ligge bag, men jeg forstår i hvert fald på den melding fra fru Dorit Myltoft, at det er det, som Det Radikale Venstre ønsker, og det vil vi da absolut gerne støtte Det Radikale Venstre i.

Jeg vil også gerne takke for støtten fra hr. Villy Søvnald, og jeg tror ikke, at hr. Villy Søvnald og undertegnede er uenige om substansen eller om, hvilke muligheder der er i forhold til Børnerådet.

Jeg finder ikke, at det er hensigtsmæssigt at bringe forslaget til tredje behandling i løbet af 1 uge, men jeg håber på, at vi i løbet af behandlingen i Socialudvalget kan samle et flertal om at lave en beretning omkring det her lovforslag. Jeg håber, at regeringspartierne og SF og Enhedslisten og muligvis Centrum-Demokraterne, som i hvert fald ved behandlingen tilbage i marts 1995 havde det under positiv overvejelse, tilsammen er i stand til at skrive en beretning, hvor man vil komme med nogle anvisninger på, hvordan nogle af de tanker, som ligger i lovforslaget, faktisk kunne omsættes til praksis ved hjælp af § 88 i L 228 og ved hjælp af det permanentgjorte Børneråd, sådan at man får et Børneråd, der i stadig højere grad kan komme til at fungere som et synligt offentligt talerør for børn og unge.

Så vil jeg sige, at det ikke skal komme an på navnet. Det vigtige for Enhedslisten er naturligvis indholdet, og vi mener, at det var en vej at gå, og det håber vi på, vi kan gøre i løbet af sommeren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 141:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af retsstillingen for grundejere i forbindelse med ekspropriation.

Af Kim Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 2/5 97).

Sammen med denne sag foretoges:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 143:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af borgernes retsstilling ved gennemførelse af anlægsarbejder, herunder vejanlæg og -ombygning.

Af Erik Jacobsen (V), Brian Mikkelsen (KF), Jan Kørpe Christensen (FP), Arne Melchior (CD) og Ole Donner (DF).
(Fremsat 6/5 97).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Trafikministeren (Bjørn Westh):**

De fremsatte beslutningsforslag omfatter forslag om forbedring af borgernes retsstilling dels i forbindelse med anlægsarbejder og dels i forbindelse med ekspropriation.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at der er behov for, at der bliver set nærmere på den fremgangsmåde, der anvendes i forbindelse med gennemførelse af større anlægsprojekter. Dette gælder både den måde, borgerne informeres på om et projekt og dets betydning for den enkelte borger og dennes familie, og den formelle fremgangsmåde i forbindelse med ekspropriation til gennemførelse af projektet.

Jeg har derfor for nylig nedsat et udvalg, der har fået til opgave at se nærmere på, hvordan borgerne informeres om større anlægsopgaver. Udvalget skal komme med forslag til, hvordan

informationerne kan forbedres, og vurdere, om der er behov for at ændre de processuelle regler i forbindelse med ekspropriation og fastsættelse af erstatning. Udvalget kan således vurdere alle spørgsmål vedrørende information og proces, som udvalget finder relevante for at give borgerne bedre mulighed for at varetage deres interesser på betryggende måde.

Beslutningsforslag nr. B 141 indeholder en række konkrete forslag til ændringer omfattende fastsættelse af erstatninger, godtgørelse af udgifter til sagkyndig bistand, sagsbehandlingstiden, den ledende landinspektør og trafikministerens udpegning af et flertal af kommissionens medlemmer.

Alle de nævnte forhold var omfattet af en række spørgsmål, som folketingsmedlem Kirsten Jacobsen stillede mig den 22. april d.å., og som jeg har svaret på. Jeg kan derfor henvise til, at jeg i svarene på disse spørgsmål har oplyst, at der er tale om forhold, som det netop nedsatte udvalg skal se nærmere på.

Jeg finder derfor, at Folketinget bør afvente resultatet af udvalgsarbejdet, inden der tages endelig stilling til, om der er behov for ændring af lige netop de forhold, der er omtalt i beslutningsforslaget.

For så vidt angår beslutningsforslag nr. B 143, omtaler bemærkningerne til dette forslag en række forhold af betydning for, om der skal ydes erstatning i forbindelse med et anlægsarbejde.

Bemærkningerne omtaler erstatning for nærhed til vej, støj m.v. Som bekendt har Højesteret i 1988 i den såkaldte Skræ-dom fastslået, at der skal foreligge ganske særlige omstændigheder, hvis der skal ydes erstatning for nærhed til ejeren af en ejendom, der ikke er berørt af ekspropriation.

Højesteret har i en efterfølgende afgørelse fastholdt princippet om, at der kun ydes erstatning i ganske særlige tilfælde, men har i modsætning til Skræ-sagen givet erstatning for nærhed til en jernbane ud fra en helt konkret vurdering.

Domspraksis viser således, at der kan ydes nærhedserstatning, men retspraksis er endnu ikke så omfattende, at det er entydigt fastlagt, hvornår der foreligger ganske særlige tilfælde. For tiden verserer der flere retssager om dette spørgsmål også for Højesteret.

Det er min opfattelse, at man skal være varsom med at forsøge at lovgive mere præcist om spørgsmålet. Det vil være vanskeligt i lovgiv-